

Is cudit ens rationis qui in physicis putat esse reuera continuum quoddam ens per se vnum, quod dicatur tempus, talis naturæ ut existentiam seu sui totius seu singularum partium integrantium non habeat nisi fluendo.

Explicatur. Communiter in scholis *a* putatur tempus (& vniuersaliter motum) esse quandam physicam entitatem continuam & successiuam; cuius scilicet partes integrales inuicem vnitæ ita existant solum altera post alteram, vt nulla prorsus eis (ne quidem duabus sigillatim quantumuis exiguis, imo nec vni toti integræ quantumuis exiguæ) concedatur facultas existendi simul; sed omnibus ac singulis tum æqualibus tum proportionalibus quibuscunque, & quomodocunque habentibus intrinsece extensionem secundum terminos prioris & posterioris, vna sit lex existendi fluenter; ita scilicet vt è duabus vna, sit & existat necessario ante aliam: & tamen pars præterita (iam scilicet non existens amplius) & pars futura (nondum scilicet adepta existentiam) vniantur physice cum intermedio quodam indiuisibili, quod solum potest se toto esse præsens siue existere totum simul, & vocatur instans: atque ita vnitæ partes constituunt vnum aliquid physicum ens non quidem permanens sed fluxæ existentia, quod vocatur tempus. Dico *b* autem huiusmodi ens in re ac physice prorsus non habere esse, sed solum in mente illud cogitante; adeoque eum cudere ens rationis qui temporis, id est (ex dictis prop. 1. num. 4) mutationi ac vicissitudini tribuit esse plusquam imaginarium; quod quidem probō in hunc modum.

Id omne quod ad intrinsecam tēporis cōpositionem pertinet, necessario est vel præteritū vel præsens, vel futurū, ex his enim, vt explicatū est, cōstat ratio prioris & posterioris, quæ est tēporis.

In primis *c* itaque id quod præteritum est iam quidem physice non existit, alioqui hoc ipso non esset præteritum sed præsens; & nihilominus quia præteritum est, necesse est vt aliquando existerit alioqui non posset dici præteritum; nam non dicitur præteritum nisi ratione existentia præcedentis, quam quidem prius habuit, sed modo non habet: & quia, dum adhuc esset futurum, non habebat existentiam; alioqui non fuisset vt sic futurum; nam futurum non est nisi ratione existentia posterioris, quam non quidem habet iam, sed habebit postea: consequenter ei, quod præteritum est, nulla conuenit actualis physica existentia, nisi ea solummodo quam habuit dum esset præsens.

Deinde *d* id quod futurū est, cum vt dixi nō habeat existentia dum adhuc est futurum; nec eam amplius habiturū sit, dum erit præteritum, necessario sequitur, ei quod futurum est nullam conuenire physicam actualem existentiam, nisi eam solummodo quam habebit, dum erit præsens.

Cum itaque *e* nec præteritum in statu præteriti, nec futurum in statu futuri habeant physicam actualem existentiam, sed solum dum sunt in statu præsentis; superest vt eam habeant solummodo per modum præsentis; id est, superest vt tota physica actualis qualiscunque & quantacunque esse potest extra mentem existentia temporis, reducat ad existentiam de præsentis; sicut salua proportionē, necesse est vt aqua è lacu in præterfluente deducta per angustam fistulam accomoderet sese angustis fistulæ: siquidem id omne quod ad intrinsecam, vt dixi, temporis compositionem pertinet, à futuro ad præteritum transit per præsens (vt acute sane loquitur D. August. confess. l. 1. cap. 27 in fine) paulatim crescente præterito ex diminutione futuri, donec eiusdem consummatione sit totum præteritum. Et quia id quod præsens est, totum simul est, & indiuisibiliter in ratione prioris & posterioris; id est non habet prius & posterius prout præsens est: sequitur id quod existit per modum præsentis, existere vt sic totum simul. Ergo *f* præteritum & futurū quæ non habent existentiam, nisi in statu præsentis & per modū præsentis non habent existentiam nisi totam simul. Non dico totum præteritū adæquate sumptum habuisse vnam existentia quæ aliquando fuerit tota simul; nec similiter futurū totum adæquate sumptum habiturum vnam existentiam, quæ aliquando tandem sit tota simul; id enim est euidenter contra successiōnem intrinsecam tum præteriti totius, tum futuri etiam totius seorsim: Sed dico, & ex vi facti argumenti euidenter concludo, ea omnia, quibus constat præteritū, diuisiue sumpta habuisse existentiam sigillatim quodlibet suam totam simul; & similiter de componentibus futurum, dico eorum quodlibet seorsim ab aliis, habiturum suam existentiam totam simul, & non aliter. Sicut enim id quod existit nunc, prout præsens est, est totum simul; ita quod exiit prius, in eo tunc quo existebat, vtpote cum in eo esset præsens, erat totum simul; & quod existet posterius, in eo tunc quo existet, erit pariter totum simul, quia non erit nisi vt præsens.

Ex his, vt puto, euidenter probatis (vt ad propositum veniam) constat ea quæ componunt tempus (si inquam vere aliqua sunt illud physice componentia) esse *g* plura distincta ab inuicem, nam quod physice existit non potest esse vnum & idem cum eo quod physice non existit secum: *h* talia esse, vt quodlibet ex illis se toto existat post aliud prius similiter se toto

Phil. Magn.

Mm

existens,

a Compositio entitatis continui & successiua in sententia communi.

b Sed nulla talis est reuera entitas.

c Quia præteritum non existit, sed solum exiit.

d Vt quia futurum non existit, sed solum existet.

e Sed vtrūque existit solum in transitu per præsens.

f Adeoque vtrūque suo ordine existit totū simul.

g Ergo ea quæ component tempus sunt plura.

h Et quod-